

دانشگاه پیام نور

مرکز تهران جنوب

پایان نامه

برای دریافت مدارک کارشناسی ارشد

رشته الهیات

گروه علوم انسانی

بررسی و تحلیل دیدگاه فقهی آیت الله جوادی آملی در

موضوع روابط بین الملل

استاد راهنما: دکتر محمدحسن شبانی فر

استاد مشاور: قاسم جعفری

دانشجو

علیرضا امیدی

1402

طراحی گرافیک

تأییدیه‌ی صحت و اصالت نتایج

باسمه تعالی

اینجانب ... علمبردار ... به شماره دانشجویی ... دانشگاه رسته ... نتایج ... مقطع تحصیلی ... تأیید می‌نمایم که کلیه‌ی نتایج این پایان‌نامه رساله حاصل کار اینجانب و بدون هرگونه دخل و تصرف است و موارد نسخه‌برداری‌شده از آثار دیگران را با ذکر کامل مشخصات منبع ذکر کرده‌ام. در صورت اثبات خلاف مندرجات فوق، به تشخیص دانشگاه مطابق با ضوابط و مقررات حاکم (قانون حمایت از حقوق مؤلفان و قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی، ضوابط و مقررات آموزشی، پژوهشی و قضایی ...) با اینجانب رفتار خواهد شد و حق هرگونه اعتراض درخصوص احقاق حقوق مکتسب و تشخیص و تعیین تخلف و مجازات را از خویش سلب می‌نمایم. در ضمن، مسؤلیت هرگونه پاسخگویی به اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی و مراجع ذی‌صلاح (اعم از اداری و قضایی) به عهده‌ی اینجانب خواهد بود و دانشگاه هیچ‌گونه مسؤلیتی در این خصوص نخواهد داشت.

نام و نام خانوادگی: علمبردار (امیری)

امضاء و تاریخ: ۱۳۹۵/۶/۲۰

مجوز بهره‌برداری از پایان‌نامه / رساله

بهره‌برداری از این پایان‌نامه / رساله در چهارچوب مقررات کتابخانه و با توجه به محدودیتی که توسط

استاد راهنما به شرح زیر تعیین می‌شود، بلامانع است:

- بهره‌برداری از این پایان‌نامه / رساله برای همگان بلامانع است.
- بهره‌برداری از این پایان‌نامه / رساله با اخذ مجوز از استاد راهنما، بلامانع است.
- بهره‌برداری از این پایان‌نامه / رساله تا تاریخ ..... ممنوع است.

نام استاد یا اساتید راهنما: ..... (شخصی تغییر نمی‌شود)

تاریخ: ۱۳۹۵ / ۶ / ۲۴

امضا:

تاریخ: .....
کاربرگ شماره ۲ (این کاربرگ نماینده از تکمیل موارد در سرپرستگاری...
رسمی اداری دانشگاه پرینت گرفته شود. پرینت این کادر الزامی
نیست: .....

۱۴۰۲/۶/۲۰
۱-۲، ۱۴۵، ۲۴۶۲

مرکز تهران جنوب

صور تجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

خانم/آقای علیرضا امیدی شماره دانشجویی ۹۹۰۱۸۴۰۳۲ رشته فقه و مبانی حقوق
با عنوان: بررسی و تحلیل دیدگاه فقهی آیت الله جوادی آملی در موضوع روابط بین الملل

جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد دانشجو با حضور هیات داوران در مورخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۰ ساعت ۹ صبح در محل
مرکز/واحد تهران جنوب برگزار و پس از ارزیابی توسط هیات داوران، نمره پایان نامه مذکور به شرح زیر تعیین شد:

درجه	نمره دفاع (از بیست)	به عدد	به حروف
بسیار خوب	۱۸/۵	۱۸/۵	هجده و پنج

امضا	محل خدمت	مرتبه دانشگاهی	نام و نام خانوادگی	هیات داوران
			دکتر: شیبانی فر	استاد راهنما
			دکتر: جعفری	استاد مشاور/راهنمای همکار
			دکتر: کرمی	استاد داور
				نماینده تحصیلات تکمیلی

نمره دانشجو بر اساس بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط به جلسه دفاع در تاریخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۰ نهایی شده است.

مهر و امضای رئیس مرکز/واحد

مهر و امضای رئیس مرکز/واحد حداقل در یک نسخه جهت آفیس فارغ التحصیلی و بارگذاری در گزارش ۱۷۰۰ سامانه گلستان الزامی است.

تهران، خیابان انقلاب، خیابان استاد
نجات الهی، نرسیده به چهار راه
سیند، دانشگاه پیام نور مرکز تهران
جنوب، پلاک ۲۲۱

تلفن: ۰۲۱-۸۴۳۳۴۲۰۱
نمابر: ۰۲۱-۸۸۸۰۳۶۸۵
کد پستی: ۱۵۹۸۹۹۳۵۱۵
نشانی الکترونیکی:

دانشگاه پیام نور مرکز تهران جنوب
مرکز/واحد تهران جنوب

تقدیر و تشکر

به رسم ادب و احترام باید از کسانی که در مسیر پرفراز و نشیب زندگی مرا یاری کردند از جمله: پدر و مادر عزیزم که در تمامی سختی ها و گرفتاری ها بعد از پناه بردن به خداوند متعال از آنها کمک و یاری گرفتم و اساتید عزیزی که همواره با تلاش ها و راهنمایی های خود، کمک حال من بودند و این مسیر طولانی و سخت را آسان نمودند، کمال تقدیر و تشکر را دارم.

چکیده

پژوهش حاضر در ارتباط با دیدگاه فقهی و تفسیری آیت الله جوادی آملی درباره روابط بین الملل است. از دیدگاه آیت الله جوادی آملی امروزه تعاملات اجتماعی مانند تعاملات اقتصادی با زندگی انسانها گره خورده و از سرشت اجتماعی انسانها جدا نیست. دین اسلام همان طوری که در حوزه مسائل اقتصادی در تمامی سطوح حتی بستن پیمان اقتصادی با کافر، بابتی گسترده به نام باب معاملات را در دانش فقه به خود اختصاص داده، در مورد روابط اجتماعی و مناسبات انسانی نیز در علم فقه، فضای وسیعی را به این امر اختصاص داده است. به بیان حکیمانه و رسای آیت الله جوادی آملی، دین، با هر دو جنبه روشنگرانه اش اعم از نقل و عقل، بر روابط صحیح، انسانی و الهی با همه اقوام و ملل تأکید داشته و بر آن اصرار می ورزد. یافته های این پژوهش نشان داد که هرچه انسان ها الهی تر و به دین نزدیک تر شوند، در مناسبات و روابط خود بسیار موفق تر و زندگی مسالمت آمیزی نیز کنار یکدیگر دارند. این پژوهش نشان می دهد که دین اسلام، باعث شکل گیری مناسبات و روابط میان کشور ها به دور از هرگونه فضای تنش آمیز خواهد بود و اگر ملت ها دستورات دین را در پیش روی خود قرار دهند در روابط خود هرگز درگیر مشکلات حال حاضر کشور ها نخواهند بود. روش تحقیق در این پایان نامه توصیفی تحلیلی است که از طریق جمع آوری داده ها به روش کتابخانه ای و مراجعه به اسناد صورت گرفته است.

کلید واژه ها: آیت الله جوادی آملی، دیپلماسی، جهاد، روابط بین الملل

فهرست مطالب

عنوان

فصل اول: کلیات طرح تحقیق.....	۱
۱-۱ مقدمه.....	۲
۱-۲ بیان مسئله.....	۴
۱-۳ اهمیت و ضرورت تحقیق.....	۶
۱-۴ سابقه تحقیق.....	۶
۱-۵ اهداف تحقیق.....	۹
۱-۶ فرضیه های تحقیق.....	۱۰
۱-۷ تعریف واژه ها.....	۱۰
۱-۸ نتیجه گیری.....	۱۴
فصل دوم: نظریات روابط بین الملل.....	۱۶
۱-۱ مقدمه.....	۱۷
۲-۱ حقوق بین الملل.....	۱۷
۲-۲ تاریخچه روابط بین الملل.....	۲۱
۲-۳ روابط بین الملل در اسلام.....	۳۰
۲-۴ دو نظریه روابط بین الملل.....	۴۵
۲-۵ نتیجه گیری.....	۵۱
فصل سوم: دیدگاه آیت الله جوادی آملی درباره روابط بین الملل.....	۵۳
۱-۱ مقدمه.....	۵۴

۳-۱	زندگینامه آیت الله جوادی آملی.....	۵۴
۳-۲	دیدگاه کلی آیت الله جوادی آملی درباره روابط بین الملل.....	۵۷
۳-۳	دیدگاه فقهی آیت الله جوادی آملی درباره روابط بین الملل.....	۹۵
۳-۴	نتیجه گیری.....	۱۱۲
	فصل چهارم: دیدگاه آیت الله جوادی آملی درباره جهاد.....	۱۱۳
۱-۱	مقدمه.....	۱۱۴
۱-۱	جهاد.....	۱۱۳
۱-۲	جهاد در زمان رسول اکرم(ص).....	۱۳۲
۱-۳	دیدگاه آیت الله جوادی آملی درباره جهاد.....	۱۳۶
۱-۴	دیپلماسی پیامبر(ص).....	۱۴۵
	نتیجه گیری.....	۱۵۷
	فصل پنجم: نتیجه گیری.....	۱۵۹
	بحث و نتیجه گیری.....	۱۶۰
	فهرست منابع و مآخذ.....	۱۶۸

فصل اول

کلیات طرح تحقیق

۱-۱ مقدمه

در طول تاریخ ۱۴۰۰ ساله همواره دین اسلام آماج حملات و شبهات فراوان از سمت مخالفین قرار گرفته است. در زمان های گوناگون افرادی بوده اند که پاسخ متناسبی به این شبهات داده و از حقانیت دین اسلام دفاع کرده اند. یکی از شبهاتی که همیشه از طرف سایر ادیان مطرح می شود این است که دین اسلام، دینی جنگ طلب بوده و عاری از هرگونه روابط متناسب و بدون خشونت با ملت هاست. بسیاری از مورخان کشور های اروپایی و حتی بعد از ظهور گروهک های تکفیری، بسیاری از مسلمانان نیز در برحق بودن دین اسلام و صلح محور بودن این دین شک و تردید کرده و نسبت های ناروا به دین اسلام زدند. همین دلیل پژوهنده را واداشت تا در منابع متعدد جست و جو کنم و به دنبال پاسخ مناسبی برای این مسئله باشم. یکی از افرادی که به تشریح روابط بین الملل در اسلام پرداخته و به خوبی آن را تبیین کرده است، آیت الله جوادی آملی است. در نوشتار حاضر بر آن شده ام که با استفاده از آرای آیت الله جوادی آملی و با تکیه بر نظریات ایشان ابتدا درک کامل و درستی از روابط بین الملل ارائه داده و سپس با بررسی آیات جهاد در قرآن کریم، دیپلماسی حضرت محمد(ص) در میادین جنگ، خلاف نظریه برخی از غرب گرایان را اثبات کنم.

این پژوهش شامل پنج فصل است:

فصل اول

به تعریف مفاهیم کلیدی و کلیات مسئله می پردازد.

فصل دوم

به بیان تعریف روابط بین الملل و حقوق بین الملل پرداختیم. در این فصل تاریخچه روابط بین الملل، قلمرو حقوق بین الملل، تاریخ روابط بین الملل در دوران های مختلف تا دوران معاصر را

بررسی کردیم . در ادامه نیز درباره روابط بین الملل در اسلام ، اولین کسی که در اسلام درباره روابط بین الملل کتاب نوشته و درباره مبانی اساسی روابط بین الملل در اسلام صحبت کردیم . در انتهای مباحث فصل دوم نیز به بیان و شرح دیدگاه های رئالیسم ها و ایدآلیسم در حوزه روابط بین الملل پرداختیم و نظریات آنها را توضیح دادیم .

فصل سوم

درباره آرا و نظریات آیت الله جوادی آملی بحث و بررسی کردیم . ابتدا درباره کلیات عقاید و نظریات آیت الله جوادی درباره حوزه روابط بین الملل و اینکه چرا باید برای این روابط دین را ملاک و معیار قرار دهیم پژوهش انجام دادیم و بعد از آن نیز ، نظریات فقهی و تفسیری ایشان درباره آیاتی از قرآن کریم به حوزه روابط بین الملل در اسلام مربوط می شود را در این فصل آوردیم.

فصل چهارم

در این فصل پیرامون مسئله ی جهاد در اسلام و اینکه نظر علما چیست مسائلی را مطرح کردیم . درباره ی سیره و جنگ های پیامبر(ص) نیز مطالب بسیار مهمی را آوردیم تا از این شبهه که ایشان جنگ طلب بوده اند یا جنگ هایی که داشته اند برای اجبار نظر و عقیده و به زور ایمان آوردن مردم دیگر ملت ها به اسلام بوده است.

فصل پنجم

در این فصل نیز جمع بندی مطالب خود را انجام دادیم.

۲-۱ بیان مسئله

امروزه با توجه به گسترش روابط اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی میان کشورها، داشتن نگاهی جامع که سبب روابط صلح آمیز و به دور از تنش و جنگ باشد، امری بسیار مهم و کاربردی است. از آغاز تاریخ بشریت همواره کشورها بر سر مسائل متعددی با یکدیگر در جنگ و صلح بوده اند. پس از پایان جنگ های جهانی اول و دوم و کشتار بسیار زیادی که در سرتاسر جهان بخصوص در اروپا و آمریکا اتفاق افتاد، اندیشمندان غربی را به این فکر فرو برد تا با ایجاد سازمان های حقوق بشر به دنبال ایجاد صلح در سرتاسر جهان باشند؛ اما پس از گذشت مدت زمان اندکی بار دیگر شاهد وقوع جنگ ها و ناتوانی سازمان ملل و حقوق بشر در ایجاد صلح بین کشورها بودیم و نظریات مطرح شده توسط اندیشمندان غربی کاملاً بی اثر بوده و راه به جایی نبرده است. امروزه نیز کشور های غربی از ایجاد یک نظریه جامع و کامل در روابط بین الملل عاجز مانده اند.

در چنین شرایطی که بشر توانایی ایجاد یک نظر جامع را ندارد و از ارتباط بدون جنگ و خشونت ناتوان است، این نیاز وجود دارد که انسان ها به خالق و آفریننده خود که منبع و سرچشمه وحی است رجوع کنند. خداوند متعال با ارسال حضرت محمد(ص) بعنوان خاتم پیامبران و قرآن کریم بعنوان معجزه ایشان، در بسیاری از زمینه ها، مسائل و اصول کلی را ترسیم کرده است. یکی از این موارد که می توان از طریق مطالعه ی قرآن کریم و دانستن تفسیر درست آیات، همچنین آگاهی از رفتار و سیره پیامبر اکرم (ص) در دوران ریاست دینی و سیاسی در شهر مدینه به دست آورد، در ارتباط با روابط بین ملت ها و کشورهاست. با مطالعه و آگاهی از موارد یادشده چگونگی روابط

سیاسی با سایر کشورها، اتخاذ تصمیمات در هنگام جنگ یا صلح، به خوبی بیانگر نقشه ی راه کشور های اسلامی می تواند باشد.

در کنار استفاده ی از قرآن و سنت، نیاز است که علمای مسلمان نیز دیدگاه اسلام در روابط بین الملل را شرح و بسط دهند و بار دیگر به اثبات حقانیت دین اسلام در میان ملت ها و کشورها بپردازند. نشان دادن دیدگاه پیامبر (ص) درباره جنگ و صلح و بیان تفسیری درست از قرآن کریم درباره مفهوم جهاد، سبب می شود که دیدگاه های نادرست بسیاری از مستشرقان درباره اسلام تغییر کند. نشان دادن اینکه دین اسلام دین جنگ نیست و با زور به تبلیغ دین خود نپرداخته است سبب از بین رفتن شبهاتی می شود که امروزه با توجه گسترش گروه های تکفیری در اذهان ملت های غربی و حتی نوجوانان مسلمان ایجاد شده است.

علاوه بر مراجعه ی به قرآن و سنت، باید از اندیشمندان مسلمانی که در این حوزه کار کرده اند برای بالندگی و رشد نظریه روابط بین الملل استفاده کرد، تا به یک نظر مناسب و کاربردی در این زمینه رسید. یکی از نظریه پردازان در حوزه روابط بین الملل، آیت الله جوادی آملی است که کارهای بسیار زیادی در این حوزه انجام داده است. ایشان علاوه بر تألیف کتاب ((روابط بین الملل در اسلام))، در کتاب تفسیر ((تسنیم)) و دروس خارج از فقهی که تشکیل می دادند، درباره روابط بین الملل در اسلام، به صورت مفصل و جامع اظهار نظر کرده اند. قسمت کوتاهی از عقیده آیت الله جوادی آملی که در تفسیر آیات سوره ممتحنه آورده شده، عبارت است از: ((قرار نیست ملت های مسلمان با کفاری که کاری به کار مسلمانان ندارند جنگ کنند، بلکه همین که مسلمانان خود را تجهیز کنند و از نظر استقلال و امنیت خود را به بالاترین سطح برسانند کافی است. به گونه ای که

کفار قدرت و جرئت حمله کردن را به خود ندهند . مسلمانان وظیفه دارند در صورتی که کشور دیگر قصد قرارداد بستن با آنان را داشته باشد ، با آنها قرارداد ببندند و تا زمانی که آنها به مرزهای کشور مسلمان تعرض نکنند ، کشور مسلمان حق حمله و درگیری با آنها را ندارد .

به همین دلیل نیاز هست تا در نوشتاری به بحث و بررسی پیرامون نظر ایشان پرداخته شود . علاوه بر این ، در این نوشتار برخلاف سایر کارهای پژوهشی ، قصد داریم با بررسی و تحلیل جنگ های پیامبر به این نکته برسیم که آیا رسول الله برای اثبات توحید و تبلیغ دین از ابزار جنگ و زور استفاده می کردند یا خیر؟

۳-۱ اهمیت و ضرورت تحقیق

باتوجه به دیدگاه مغرضانه و گاه به دور از انصافی که مستشرقان درباره جنگ های پیامبر و یا سیاست های خود پیامبر القا کرده اند ، نیاز است که ما به ایجاد دیدگاه درست و واقعی از اسلام و تصمیم گیری های حضرت محمد(ص) بپردازیم . همچنین با توجه به عدم کارکرد نظریات اندیشمندان غربی در حوزه روابط بین الملل ، وجود یک نظریه که ما را در روابط با دیگر کشور ها و ملت ها یاری کند ، بسیار محسوس است . برای این امر ما می توانیم از نظریات اندیشمندان مسلمانی که در این حوزه دستی به قلم دارند و تحقیقاتی انجام داده اند ، استفاده کنیم . از جمله این اندیشمندان ، نظریات آیت الله جوادی آملی در حوزه روابط بین الملل است . ایشان در کتاب ((روابط بین الملل در اسلام)) بیشتر به مباحث نظری و مبانی مناسبات اجتماعی در عرصه بین الملل از منظر اسلام پرداخته و بر محورهای اساسی آن روابط ، همانند فطرت بشری تأکید ورزیده اند . از سوی دیگر ، به علل و

عواملی که در پندار عده‌ای قانون روابط انسانی در عرصه جهانی است، اشاره و علت ناصحیح بودن آن را آشکار می‌کند.

۱-۴ سابقه تحقیق

به علت اهمیت این موضوع، آثار بسیاری به این موضوع پرداخته اند که هرکدام بخشی از حوزه روابط بین الملل را بررسی کرده اند؛ اما درباره نظریات آیت الله جوادی آملی پیرامون روابط بین الملل آثار بسیاری وجود ندارد که دیدگاه ایشان را کاملاً در این حوزه شرح و بسط داده باشد. با این وجود سه نمونه از مقالاتی که به دیدگاه ایشان در حوزه روابط بین الملل پرداخته اند عبارت هستند از: ۱- مقاله ((بررسی ابعاد اخلاقی امنیت بین الملل از منظر آیت الله جوادی آملی)) نوشته ی آقای نجف لک زایی یکی از آثار پیرامون دیدگاه آیت الله جوادی آملی درباره روابط بین الملل می باشد. ایشان در این مقاله درباره ابزارهای اخلاقی که دین اسلام برای برقراری روابط بین الملل دارند بحث و بررسی کرده اند. ایشان در این مقاله به دنبال پاسخ به این پرسش هستند که چگونه می توان از به وجود آمدن جنگ جلوگیری کرد. برای یافتن پاسخ این سؤال از دیدگاه آیت الله جوادی آملی استفاده می کنند. ۲- مقاله دیگری که پیرامون دیدگاه آیت الله جوادی آملی درباره روابط بین المللی باشد، مقاله ی ((مبانی روابط بین الملل کنونی از منظر آیت الله جوادی آملی)) نوشته ی مهدی مشکلی باف مقدم است. ایشان در این مقاله برای اینکه دلیل آشفتگی های حوزه روابط بین الملل چیست و چگونه می توان آنها را به اتمام رساند از دیدگاه آیت الله جوادی آملی استفاده کرده و با بررسی مبانی روابط بین الملل از نظر آیت الله جوادی آملی پاسخ به این سؤال را داده اند که چگونه می توان روابط صلح آمیزی داشت. ۳- مورد سوم مقاله ((آزادی عقیده و بیان در اندیشه آیت الله

جوادی آملی با نگاهی به حقوق غرب)) نوشته ی ابراهیم جوانمرد فرخانی و علی نوری می باشد . در این مقاله سعی شده است تا معیار هایی که آیت الله جوادی آملی مطابق نظر اسلام پیرامون آزادی عقیده دارند را برای مخاطبین روشن کند . در این مقاله درباره سازگاری و یا عدم سازگاری مؤلفه های دین اسلام با مفهوم آزادی بحث شده است .

اما در حوزه روابط بین الملل نیز آثاری وجود دارد که به معرفی برخی از آنان می پردازیم . از جمله این آثار می توان به : ۱_ کتاب ((حقوق معاهدات بین المللی و دیپلماسی در اسلام)) نوشته ی استاد عباسعلی عمید زنجانی اشاره کرد . ایشان در این کتاب ، قرارداد ها و پیمان نامه هایی که در اسلام در ارتباط با سایر کشور ها و ملت ها وجود دارد را مورد بررسی قرار داده اند و به تعریف برخی اصطلاحات مانند قرارداد ، عقد و .... پرداخته اند . ۲_ کتاب ((اسلام و حقوق بین الملل)) از آقای ضیائی بیگدلی از دیگر آثار مدوّن در این زمینه است که از جنبه حقوقی به بررسی روابط بین الملل اسلامی پرداخته اند . ایشان روابط بین الملل را به سه دسته زمان صلح ، جنگ و پایان جنگ تقسیم کرده اند و نیز مختصری به بررسی منابع حقوق بین الملل از دیدگاه اسلام ، مسئله قراردادها و مسئله جهان شمولی اسلامی در ارتباط با حقوق بین الملل پرداخته اند . ۳_ غرایق زندی(۱۳۹۴) در مقاله ((اسلام و روابط بین الملل: رویکرد هستی شناختی)) به این نکته اشاره می کند که مطالعاتی که در رابطه با اسلام و حقوق بین الملل پرداخته شده است ، عمدتاً نگاهی تک ساحتی به این موضوع داشته اند . بدین معنا که یا از نظر اسلام به روابط بین الملل پرداخته شده است و یا از دیدگاه روابط بین الملل به مطالعات موضوعی این رشته مثل جنگ و صلح از دیدگاه اسلام پرداخته شده است . لذا

در این پژوهش به این موضوع می پردازد که چه هستی و موجودیتی برای اسلام در مطالعه روابط بین الملل قائل هستیم ؛ سپس چهار موجودیت را برای اسلام در روابط بین الملل نام می برد.

۴- محمد ملاحقیری (۱۳۹۹) در پایان نامه ((بررسی دلایل شکل نگرفتن نظریه روابط بین الملل اسامی)) به این موضوع پرداخته است که باتوجه به جامعیت دین اسلام ، به چه دلیلی تا کنون یک نظریه جامع و واحدی در این حوزه به وجود نیامده است . ایشان دلایل این عدم شکل گیری را به دو دسته ی بیرونی و درونی تقسیم می کنند . از نظر ایشان دلایل بیرونی عبارتند از : ساختار کلان علم جهانی ، تسلط پارادایم لیبرال ، شرایط سیاسی و اجتماعی فقها و جدال اصولی ها با اخباری ها و دلایل درونی عبارتند از: قرائت های متعارض از اسلام ، دور بودن از مسائل مستحدثه و عدم حضور فقها و علمای شیعه در رأس حکومت .

۱-۵ اهداف تحقیق

هدف اصلی:

تبیین دیدگاه فقهی آیت الله جوادی آملی درموضوع روابط بین الملل در اسلام و مطالعه استدلال های ایشان در چگونگی این روابط در اسلام

اهداف کلی:

۱-مطالعه ی برخی از آیات جهاد در قرآن کریم ۲- آشنایی با مفهوم و اصطلاح دیپلماسی و چگونگی دیپلماسی پیامبر اکرم (ص) در برخورد با سایر اقوام و ملتها ۳- تعیین پیمان نامه ها و